

Ympäristöministeriö
Kirjaamo
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Lausunto ympäristönsuojelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien luonnoksesta

Viite: Luonnos hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. DNro YM16/400/2012.

Turveruukki Oy kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ja esittää kantanaan seuraavaa:

Turveruukki Oy vastustaa pykälän 11 (Toiminnan sijoituspaikan luonnonarvot) lisäämistä ympäristönsuojelulakiin.

Turveruukki Oy vastaa omalta osaltaan voimalaitosten polttoainehuollosta. Turve on alueellisesti tuotettua lähienenergiaa, joka lisää kotimaista työllisyyttä polttoaineiden hankinnassa ja turvaa polttoaineiden huoltovarmuutta. Viime aikoina turvetuotantoalueiden luvitus on hidastunut ja vaikeutunut. Samalla hylkäävien päätösten määrä on selkeästi lisääntynyt. Päätöksistä valitetaan yhä useammin, mikä osaltaan hidastaa lupaprosesseja. Turvetuotannon osalta onkin nähtävissä lähivuosina selkeä tuotantopinta-alan pienentyminen, joka johtaa myös polttoaineen saannin heikentymiseen.

Esitetty pykälän 11 lisääminen ympäristönsuojelulakiin tulee selkeästi edelleen heikentämään turvetuotannon edellytyksiä Suomessa.

Pidämme valitettavana, että teollisuuspäästädirektiivin kiireellinen toimeenpanoaikataulu (6.1.2013 mennessä kansalliseen lainsäädäntöön) pakotti tinkimään ympäristönsuojelulain uudistamisen selvityksistä ja vaikutusten arvioinnista erityisesti luonnonarvopykälän (11 §) kohdalla. Vajavainen valmisteluprosessi näkyy ympäristönsuojelulain uudistamishankkeen luonnonarvoja pohtivan projektiryhmän lukuisten jäsenten eriävissä mielipiteissä ja kritiikissä, joiden kohde on ongelmallinen luonnonarvopykälä ja sen aiheuttamat epäselvyydet.

Ehdotuksen toteuttaminen muuttaisi mm. ympäristönsuojelulain, luonnonsuojelulain, maankäyttö- ja rakennuslain sekä maa-aineslain välistä työnjakoa ja aiheuttaisi päällekkäisyyksiä sekä monimutkaistaisi ja pitkittäisi lupaprosesseja, mikä olisi hallitusohjelmaan kirjatun ympäristölupajärjestelmän selkeyttämistavoitteen vastaista.

Hallitusohjelman mukaan ympäristölupaprosessia tuli selkeyttää. Pykälän 11 sisältämien epämääräisten määritteiden (esim. ”merkitys osana luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden muodostamaa verkostoa”, ”Luontotyyppin uhanalaisuuden arviointi”) vuoksi tulee ympäristölupaprosessista entistä arvaamattomampi lopputuloksen osalta. Etenkin erityisten kauneus- ja maisema-arvojen arviointikriteerit ovat hyvin objektiivisia. Samalla ympäristölupaviranomaiselle asetetaan kohtuuton vaatimus ottaa kantaa epämääräisiin määritteisiin, mikä johtaa siihen, että eri henkilöt voivat arvioida samantasoisia hankkeita eri tavalla. Tämä johtaa loputtomaan valituskierteeseen, sillä valitusperusteet ovat aina löydettävissä.

Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan säännöstä sovellettaisiin käytännössä useimmiten turvetuotantoalueen sijoittamiseen. Mikäli lain tarkoituksena on rajoittaa vain turvetuotantohankkeita, on pykälän lisääminen lakiin järeä keino. Kansallisen suo- ja turvemaiden strategian tuli olla keino, jolla pysyttäisiin yhteen sovittamaan suojelun ja teollisen turvetuotannon tarpeet. Strategia on vasta hyväksytty, joten on kummallista että samaan aikaan ollaan tuomassa strategiaakin tiukempia säännöksiä lakiin estämään turvetuotantohankkeita.

Ympäristönsuojelulain soveltamisalana on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja päästöjen vähentämismahdollisuudet teknistaloudellisesti, eikä sitä pidä luonnonarvopykälän kautta laajentaa maankäytön muutokseen. Ympäristönsuojelulaki ei sisällä korvauspykälää, sillä lakia ei ole alunperin laadittu koskemaan tilanteita, joissa korvausvelvollisuutta tulisi edes harkita. Jos ympäristönsuojelulain luonnetta halutaan muuttaa luonnonarvopykälällä, lakiin tulisi lisätä myös mahdollisuus saada korvausta omaisuuden käyttöoikeuden rajoittamisesta.

Lain mukaan evättyjen hankkeiden osalta ei maanomistajalla ole mahdollisuutta saada korvausta. Tämä on oikeustajun vastaista, sillä samoilla perusteilla suojellusta luonnonsuojelualueesta maanomistajalla on mahdollisuus korvaukseen. Mikäli turvetuotantoon soveltuva suoalue ei saa ympäristölupaa pykälän 11 perusteella, ei maanomistajalle jää muita taloudellisesti hyödyntämiskelpoisia vaihtoehtoja alueelleen. Kyseessä on tällöin käytännössä korvaukseton suojelu.

Luonnonsuojelulaki, jossa säädetään sijoituspaikan erityisten luonnonarvojen suojelusta, olisi mielestämme tarkoituksenmukaisempi lainsäädäntöinstrumentti. Lisäksi sijoituspaikan luonnonarvot otetaan yleisemmin huomioon kaavoituksessa sekä tietyissä lupaprosesseissa.

Luonnonarvopykälän lisäämisellä on ilmeisesti tavoiteltu suoluonnon suojelua. Tällä hetkellä turvetuotannon piirissä on noin 70 000 hehtaaria soita ja turvemaita ja eri tavoin suojeltu on noin 1,2 milj. hehtaaria koko Suomen 9 milj. hehtaarin suopinta-alasta. Olemme sitä mieltä, että ennen kuin aletaan kehittää luonnonarvoihin liittyvää uutta lainsäädäntöä, tulisi perusteellisesti käydä läpi linjaukset ja ehdotetut toimet, jotka sisältyvät valtioneuvoston periaatepäätökseen soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta (30.8.2012). Näitä ovat mm. soidensuojelun ja ennallistamisen täydennysohjelma, soiden luonnontilaisuusluokituksen soveltaminen maakuntakaavojen laadinnan yhteydessä ja maanvaihtomenettelyn tai lunastuksen soveltaminen. Turvetuottajat ovat ottaneet maanhankinnassaan huomioon soiden ja turvemaiden kestävä ja vastuullisen käytön ja suojelun kansallisen strategian linjaukset mm. luonnontilaisuusluokituksen osalta sen julkistamisesta (16.2.2011) saakka.

Luonnonarvopykälän perusteluissa todetaan, että ”Toiminnan sijoituspaikan luonnonarvojen turmeltuminen olisi siten ympäristöluvan epäämisperuste.” Lakipykäläehdotuksessa ja sen perusteluissa luonnonarvot on määritelty epämääräisesti ja tulkinnanvaraisesti, mikä huonontaa ympäristölainsäädännön läpinäkyvyyttä ja tuo uuden arvaamattoman tekijän toiminnanharjoittajien toimintaympäristöön ja vaikeuttaa turhaan energiainvestointien toteuttamista.

Kuten maa- ja metsätalousministeriö toteaa eriävässä mielipiteessään, jo pelkästään luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi on osoittautunut hyvin työlääksi ja tulkinnanvaraiseksi. Alueellisesti merkittävien luonnonarvojen sekä erityisten kauneus- ja maisema-arvojen arviointikriteerit ja –menettelyt olisivat epäselviä ja niiden painoarvo lupaharkinnassa jäisi lakitekstin perusteella avoimeksi ja epämääräiseksi. Lain tulkinta johtaisi pitkiin ja kalliisiin oikeusprosesseihin, joihin kaikilla toiminnanharjoittajilla ei olisi mahdollisuutta, ja näin ne joutuisivat keskenään eriarvoiseen asemaan. Oikeuskäytäntö luonnonarvojen ja niiden painoarvon määrittelyssä muodostuisi vasta vuosien päästä, mikä ei voi olla hyvän lainsäädännön tarkoitus.

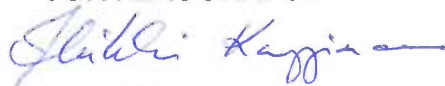
Yhteenvedona voidaan todeta, että nykyisessä muodossaan pykälän 11 lisääminen ympäristönsuojelulakiin:

- hidastaisi ympäristölupaprosesseja
- lisääisi epävarmuutta prosessin lopputuleman osalta
- johtaisi pitkäkestoisiin oikeuskäsittelyihin, joissa vasta muotoutuisivat tulkinnat epämääräisten määritteiden osalta
- asettaisi maanomistajat eriarvoiseen asemaan korvausten osalta

mikä puolestaan aiheuttaisi kotimaisen turvepolttoaineen saannin heikentymisen, joka osaltaan pienentäisi myös puun käyttöä voimalaitoksissa ja johtaisi lopulta ulkomaisen kivihiilen lisääntyvään käyttöön. Tämä ei liene lain tavoitteena.

Kunnioittavasti

TURVERUUKKI OY

Heikki Karppimaa
toimitusjohtaja